

HØRINGSBREV

Forslag til forskrift, merknader til de enkelte bestemmelsene og administrative og tekniske retningslinjer.

Vegdirektoratet sender på vegne av Samferdselsdepartementet ut forslag til forskrift om legging av ledninger over, under og langs offentlig veg.

1. Sakens bakgrunn

Vegloven § 32 slår fast at det kreves særskilt tillatelse for å legge ledninger over, under og langs offentlig veg. Vegmyndigheten kan fastsette vilkår for tillatelsen.

Ut fra tanken om at vegen vil kunne utgjøre en trasè for fremføring av andre samfunnsnyttige innretninger og installasjoner, har lovgiver lagt opp til at vegmyndigheten skal ha en positiv holdning til søknader om legging av ledninger i veggrunn.

For riksveger er i dag praksis at Statens vegvesen anvender standardiserte vilkår, som er gjeldene for hele landet men som kan tilpasses den enkelte tillatelse. Vilkårene anvendes også av fylkesvegmyndighetene og i noen grad også av kommunale vegmyndigheter.

Samferdselsdepartementet uttalte i Ot.prp. nr 60 (1994-95) Om lov om endringer i vegloven, at standardiserte vilkår bør gis i forskrift form.

Bakgrunnen for utkastet til forskrift er behovet for et ensartet og landsomfattende regelverk for legging av ledninger over, under og langs offentlig veg. For vegmyndighetene representerer utkastet både en forenkling av arbeidet med den enkelte tillatelse og et styringsmiddel. For publikum har utkastet til hensikt å øke graden av forutberegnelighet og motvirke eventuell forskjellsbehandling og vilkårlighet.

Utkastet til forskrift innebærer en videreføring av de vilkår som så langt har vært gitt fra vegmyndighetenes side. Gjeldende forvaltningspraksis vil med andre ord være av betydning også i fremtiden.

Under arbeidet med forskriften har det vært avholdt møter og innhentet synspunkter fra noen utvalgte representanter fra ledningseiersiden. Disse har reist motforestillinger til enkelte av de prinsipper som er nedfelt i utkastet. Dette gjelder hovedsakelig om forskriften kun skal omfatte riks- og fylkesveger og ikke kommunale veger, ledningseiers kostnadsansvar ved blant annet flytting av ledninger samt kostnadsansvaret ved krav om legging av ekstra trekkør. I tillegg er det reist spørsmål til kostnadsmodellen i de administrative retningslinjene.

2. Hjemmelsgrunnlag

Veglovens § 32 tredje ledd gir Samferdselsdepartementet hjemmel til å fastsette forskrift om utgiftsdeling og saksbehandling i forbindelse med tillatelse til legging av ledninger over, under og langs offentlig veg.

3. Utkast til forskrift

Veglovens bestemmelse omfatter legging av alle typer ledninger. Det følger av bestemmelsen at det kan stilles vilkår i tillatelsen i de tilfeller ledninger skal legges innenfor 3-meter regnet fra vegkant. Grensen for virkeområdet kan utvides av vegmyndigheten helt ut til byggegrensen som følger av vegloven § 29.

Forskriften må sees i forhold til veglovens bestemmelser §§ 30, 30a, 34, 35, 36, 37, 57, 58, 59 og 61.

Utkast til forskrift omfatter alle typer ledninger, men virkeområdet er avgrenset til kun å gjelde riks- og fylkesveger. Den er ikke gjort gjeldende for kommunale veger, men dette er ikke til hinder for at kommunene selv kan bestemme om den skal gjelde. **Vi ønsker spesielt høringsinstansenes synspunkter på dette.**

Forskriften gjelder både inngrep i eksisterende veg og ved bygging av ny veg hvor det skal legges ledninger i den nye vegtraseen. Når det gjelder fremføring av ny veg som kommer i konflikt med eksisterende lovlige innretninger og ledninger, kommer ekspropriasjonsrettslige betraktninger til anvendelse.

Hvis det skal legges ledning i vegens eiendomsområde innenfor 3 – meter grensen må en tillatelse etter § 32, jfr. utkast til forskrift § 3, være å betrakte som en tillatelse etter vegloven § 57 annet ledd. Skjer legging av ledning utenfor 3 – meter grensen men innenfor vegens eiendomsområde må det søkes om tillatelse etter § 57. Skjer legging av ledning innenfor byggegrensen i § 29, eller byggegrense fastsatt i reguleringsplan, men utenfor vegens eiendomsområde må ledningseier forholde seg til eier av den private grunnen. I sistnevnte tilfelle kommer forskriften ikke til anvendelse. Når ledning legges innenfor alminnelig byggegrense på privat grunn, kan vegmyndigheten ikke nekte dette.

Som nedfelt i vegloven § 32 skal ledningseier innhente tillatelse fra vegmyndigheten før ledningsarbeidet skal starte. Vegmyndigheten kan etter utkastets § 3 pålegge bruk av særskilt søknadsskjema. Forslag til skjema følger som vedlegg til utkast til forskrift jf. administrative og tekniske retningslinjer.

Ledningseiere som ikke har søkt om tillatelse etter § 32, men likevel lagt ledninger, kan ikke stilles bedre enn de ledningseiere som har gått korrekt frem. Dette prinsippet følger av Rettstidene 1969 side 893 (Kjøpmann Johansen) og Rettens Gang 2002 side 286 (Østnett). Anken i siste sak ble nektet fremmet for Høyesterett.

Det kan ikke utelukkes at enkelte ledningseiere er gitt en særrett til å ha ledninger liggende. Dette spørsmålet vil bero på en tolkning av historikk og partenes utsagn da rettigheten angivelig ble ervervet. Avtalerettslige prinsipper kan her få betydning, dog slik at bevisbyrden i første hånd legges på den eller de ledningseiere som mener å være i besittelse av en slik

rettighet. Vi viser til Høyesteretts kjæremålsutvalgs kjennelse av 6. august 2007 hvor anke over Hålogaland lagmannsretts overskjønn av 26. april 2007 nektes fremmet. Det fremgår av overskjønnet at det ikke er anledning til å ekspropriere en evigvarende rett til å legge ledninger langs offentlig veg innenfor det området som dekkes av vegloven § 32.

Ledningene ligger i dag på de vilkår som er stilt i tillatelsen. Et av disse vilkårene vil være at ledningseier er forpliktet til å bære kostnadene ved endringer av ledningsanlegget eventuelt fjerne det når hensynet til allmenne ferdselsinteresser nødvendiggjør tiltak på veggen. Disse vilkårene er videreført i utkastets § 15. **Vi ønsker spesielt høringsinstansenes syn på forskriftsfesting av kostnadsansvaret samt kostnadsmodellen som legges til grunn for refusjon av vegmyndighetens kostnad.**

Ett av problemene som er knyttet til ledningsarbeid i veg, er hvordan inngrepet påvirker veglegemet. Stadige gravinger i veggen kan føre til setninger og ujevnheter i veggen noe som til slutt krever store midler for å rette opp. I utkastets § 8 er det derfor innført en samordningsplikt og en plikt for ledningseier til å påvise sitt anlegg. I tillegg er det foreslått i utkastets § 15 tredje ledd at vegmyndigheten kan, i forbindelse med tillatelsen, kreve nedlagt ekstra trekkør. Det er foreslått at vegmyndigheten skal eie trekkørene og bære kostnadene ved selve rørene, men ikke gravekostnadene. **Vi ønsker spesielt høringsinstansenes syn på regulering av krav om legging av ekstra trekkør.**

Det er foreslått at man før arbeidet starter kan kreve forhåndsbefaring jf utkastets § 6. I utkastets § 7 er det satt krav til arbeidsvarsling jf skiltforskriften – forskrift av 7. oktober 2005 nr. 1219 § 32 flg. – og håndbok 051 Arbeidsvarsling utgitt av Vegdirektoratet.

I utkastets § 17 åpnes det for at vegmyndigheten kan kreve økonomisk garanti samt at det i § 16 er lagt opp til at ledningseier er ansvarlig for skader som følge av ledningsanlegget.

Forskriften åpner for at det kan dispenseres fra forskriftens bestemmelser jf. utkastets § 18. Det følger av utkastets § 20 at Vegdirektoratet er klageinstans for vedtak som gjelder riksveger. Fylkeskommunen er klageinstans for vedtak som gjelder fylkesveger.

Samferdselsdepartementet kan etter utkastets § 21 gi nærmere administrative og tekniske retningslinjer for utfylling og gjennomføring av forskriften. Utkast til slike retningslinjer følger vedlagt som en del av høringen. **Vi ber spesielt om at høringsinstansene også kommer med eventuelle merknader til forslag til retningslinjer.**

4. Administrative og økonomiske konsekvenser

Nærmere klarhet rundt de vilkår som gjelder for graving i veggrunn kan forhindre kostnadskrevede klagebehandling og rettslige prosesser. Det synes som en klar gevinst om forholdet mellom partene defineres ut fra et relativt kort og oversiktlige regelverk.

For vegmyndighetene representerer forskriftene en klar forenkling både med hensyn til arbeidsbyrde og som styringsmiddel.

For publikum sikrer forskriftene dessuten mulighetene for forutberegnlighet, og motvirker effektivt forskjellsbehandling og vilkårlighet.

Som hovedregel oppstilles forskriftene et forhold mellom ledningseier og vegholder som ikke skiller seg vesentlig fra det forhold som i dag etableres ved tillatelser og vilkår. Forslaget innebærer at ledningseier skal bære noe av de økte kostnader som vegmyndighetens har i dag som følge av at ledningsanlegg ligger i vegen. Ledningseier kan få noe økte kostnader som følge av dette.

Forskriften pålegger en aktiv oppfølging og kontroll av ledningsarbeidet. Dette kan, sammenlignet med dagens variable praksis vedrørende oppfølging, medføre noe økt bruk av ressurser fra vegmyndighetens side. Dette vil imidlertid kunne medføre en forbedring med henhold til trafikkavvikling på arbeidsstedet, forhold mot andre installasjoner på gravestedet, generell forbedret utførelse av grave- og reparasjonsarbeid m.m.

Det at ledningseier i henhold til utkastet skal bære vegmyndighetens ekstra kostnader ved at ledninger ligger i vegen, vil medføre behov for klare administrative rutiner hos vegmyndigheten. Dette setter krav til økt effektivitet og riktig bruk av ressurser.

5. Merknader til de enkelte bestemmelsene.

I GENERELLE BESTEMMELSER

§ 1 Formål og virkeområde

Veglovens bestemmelse omfatter legging av alle typer ledninger. Forskriften er avgrenset til kun å gjelde riks- og fylkesveier. Den er ikke gjeldende for kommunale veger, men dette er ikke til hinder for at kommunene selv kan bestemme om den skal gjelde.

Geografisk utstrekning for reguleringen vil fremdeles som hovedregel være 3-meters belte fra vegkant langs offentlig veg etter definisjonen i vegloven § 1. Grensen for virkeområdet til siden kan utvides av vegmyndigheten helt ut til byggegrensen som følger av vegloven § 29. Forskriften må derfor også sees i forholdet til veglovens bestemmelser §§ 30, 30a, 34, 35, 36, 37, 57 og 61.

Forskriften gjelder både inngrep i eksisterende veg og ved bygging av ny veg hvor det skal legges ledninger i den nye vegtraseen. Når det gjelder fremføring av ny veg, som kommer i konflikt med eksisterende lovlige innretninger og ledninger, kommer ekspropriasjonsrettslige betraktninger til anvendelse.

Hvis det skal legges ledning i vegens eiendomsområde innenfor 3 – meter grensen må en tillatelse etter § 32, jfr. utkast til forskrift § 3, være å betrakte som en tillatelse etter vegloven § 57 annet ledd. Skjer legging av ledning utenfor 3 – meter grensen men innenfor vegens eiendomsområde må det søkes om tillatelse etter § 57. Skjer legging av ledning innenfor byggegrensen i § 29, eller byggegrense fastsatt i reguleringsplan, men utenfor vegens eiendomsområde må ledningseier forholde seg til eier av den private grunnen. I sistnevnte tilfelle kommer forskriften ikke til anvendelse. Når ledning legges innenfor alminnelig byggegrense på privat grunn, kan vegmyndigheten ikke nekte dette.

§ 2 Definisjoner

Uttrykket ”ledningsanlegg” omfatter alle typer ledninger og innretninger som det søkes tillatelse til etter vegloven § 32.

Bestemmelsen gir en definisjon av begrepet ”ledningsarbeider”, som er et samlebegrep for ulike inngrep i vegen og vegområdet. Opprømsingen - graving, legging, omlegging, utskiftning, fjerning – er ikke ment å være uttømmende. Alle arbeidsoperasjoner som står i en naturlig sammenheng med det aktuelle inngrep det søkes tillatelse til å foreta, må her innbefattes i begrepet.

”Ledningseier” er den som søker vegmyndighetene om tillatelse etter vegloven § 32, jfr. forskriften § 3. Dette er ikke til hinder for at ledningseier kan la andre, eventuelt at vegmyndigheten krever at andre står for selve ledningsarbeidet. Bestemmelsen omtaler likevel ledningseier som den fysiske eller juridiske person som står som ansvarlig subjekt overfor den offentlige tillatelse det søkes om.

Viktig er det at bestemmelsen også omfatter ansvarssubjekter som ikke har søkt eller fått tillatelse etter vegloven § 32. Det er tilstrekkelig at det rent faktisk er foretatt ledningsarbeider i vegområdet, jfr. uttrykket ”eller for øvrig har ledningsanlegg i offentlig veg”.

For riks- og fylkesveger vil det være det statlige regionvegkontoret jfr. veglovens § 9 jfr. § 10 som gir tillatelse til ledningsarbeid. En slik tillatelse vil være et enkeltvedtak som kan påklages til overordnet myndighet, henholdsvis Vegdirektoratet (for riksveger) og fylkeskommunen (for fylkesveger) jfr. forskriftens § 20 jfr. vegloven § 9 jfr. § 11.

II TILLATELSE TIL LEDNINGSARBEID

§ 3 Søknad om tillatelse

Bestemmelsen viser til det generelle utgangspunktet etter vegloven § 32. Grunnlaget for å benytte offentlig veg til fremføring av kabler og andre installasjoner hviler på samtykke fra vedkommende vegmyndighet. Slik tillatelse må innhentes i hvert enkelt tilfelle, og tillatelse kan bare gis innenfor de rammene vegloven § 32 hjemler. I den grad inngrepet skjer utenfor grensen i § 32, men innenfor vegens eiendomsområde, må det eventuelt søkes om tillatelse etter § 57.

Tillatelse gis ledningseier. Bestemmelsen beskriver hvordan ledningseier skal gå frem ved søknaden og setter visse krav til søknadens form og innhold. Disse kravene må sees på bakgrunn av typen ledning og hvor omfattende inngrep i veg det er snakk om. Søknadens form og innhold må således tilpasses disse forhold.

Søknaden vil gi vegmyndigheten nødvendig informasjon slik at man kan ta sine forholdsregler i forhold til avvikling av trafikken. Det er derfor svært viktig at vegmyndigheten blir varslet om alle inngrep som kan ha innvirkning på trafikken og trafiksikkerheten. At man står overfor et ledningsbrudd som trenger umiddelbar utbedring skal ikke rokke ved det forhold at vegmyndigheten skal varsles og at arbeidsvarslingen skal være godkjent av vegmyndigheten.

Ledningseiere som ikke har søkt om tillatelse etter § 32, men likevel lagt ledninger, kan ikke stilles bedre enn om han eller hun hadde gått korrekt frem. Dette prinsippet følger av Rettstidene 1969 side 893 (Kjøpmann Johansen) og Rettens Gang 2002 side 286 (Østnett).

§ 4 Vilkår for tillatelse

Bestemmelsen trekker de overordnede rammene for hvilke vilkår et hvert tiltak i vegområde må innpasses under.

Tillatelse kan gis under forutsetning av at dette ikke er til hinder for vegmyndighetens arbeid med vegen. I vurdering av om tillatelse skal gis skal det tas hensyn til allmenne ferdselsinteresser.

Når det gjelder den nærmere skjønsmessige avveiningen og forståelsen av begrepet allmenne ferdselsinteresser, vises det til veglovkomiteens innstilling av 1951, s. 66 flg. som uttaler at ”som antydnet har § 33 (nåværende § 32) til hensikt å skape en fri arealstripe i terrenget for vegen, slik at vegbanen kan føres frem over grunn som bare er beregnet til vegformål ... I denne arealstripen skal det derfor i prinsippet ikke anbringes noe som kan antas ”varig å ville medføre vesentlig ulempe for trafikken eller vegvedlikeholdet.”

Videre heter det i Ot.prp. nr. 53 (1961-62) s. 78 at det må ”påses at grunnen disponeres slik at trafikken ikke blir påført unødvendige vanskeligheter og at vegvesenet ikke får unødvendige utgifter... det synes på mange måter naturlig at nettopp det området som er belagt med restriksjoner for å trygge vegen, brukes til ledninger m.v. hvor det er praktisk mulig. ”

At fremføringen ikke skal være til hinder for ”vegholders arbeid med vegen eller utvidelsen av denne”, fremtrer som presiseringer av det bærende prinsippet om hensyntagen til allmenne ferdselsinteresser. Begrepet ”kan” markerer at det er tale om avgivelse av tillatelse under bestemte vilkår, med rom for et visst skjønn.

Vegmyndigheten kan kreve at arbeidet utføres til bestemte tider blant annet av hensyn til trafikkavviklingen, trafiksikkerhet og næringsvirksomhet. Det bør her skje en rimelig avveining av fordelene ved fristene opp mot de omkostninger som eventuelt påføres ledningseieren.

I tredje ledd er det tatt inn en bestemmelse om at vegmyndigheten kan stille vilkår. Disse vilkår må ikke være i strid med det som følger direkte av forskriften. Vilrårene skal ha saklig sammenheng med den tillatelse som gis, ikke være uforholdsmessig tyngende eller på andre måter fremstå som direkte urimelig.

§ 5 Bortfall av tillatelsen

Bestemmelsen vil gjelde der det i tillatelsen ikke er sagt noe om ferdigstillestidspunktet. Det er fullt mulig å avtale en kortere eller lengre frist.

III PLANLEGGING OG GJENNOMFØRING

§ 6 Forhåndsbefaring

Bakgrunnen for bestemmelsen er de tekniske krav til oppgraving og reetablering av vegarealet der utgangspunktet er at vegen skal settes i samme stand som forut for arbeidet. Det er derfor rimelig at både vegmyndigheten og ledningseier kan kreve forhåndsbefaring av vegarealet. Det vil være en fordel at partene registrerer forhold ved vegen og sikre seg bevis (fotografi eller video) for vegens tilstand før ledningsarbeidet starter. Slik forhåndsbefaring vil være særlig aktuelt ved større ledningsarbeider.

Vegmyndighetene skal ikke kreve dekket kostnader ved forhåndsbefaring. Dette fordi vegmyndigheten skal vite hvilken tilstand vegen er i.

§ 7 Arbeidsvarsling

Bestemmelsen pålegger ledningseier, eller den som har blitt satt til å utføre ledningsarbeidet, plikt til å besørge tilfredsstillende arbeidsvarsling i samsvar med gjeldene regelverk.

Det skal utarbeides planer for arbeidsvarsling som skal godkjennes av vegmyndigheten. Det er en forutsening at de firma og de personer som skal stå ansvarlig for arbeidsvarslingen, kan dokumentere den nødvendige kompetanse og opplæring.

Kravet til arbeidsvarsling er absolutt. Det betyr at det også ved umiddelbare tiltak på grunn av ledningsbrudd skal være tilstrekkelig varslet.

For øvrig vises det til skiltforskriften - forskrift 7. oktober 2005 nr 1219 - § 32 flg. og Håndbok 051 "Arbeidsvarsling" utgitt av Vegdirektoratet.

§ 8 Samordning

Samtlige aktører i vegtraseen plikter å oppfylle sin andel av en overordnet samarbeidsplikt. En slik plikt kan utledes av samfunnsøkonomiske betraktninger om optimal ressursutnyttelse. Gjennom planlegging og koordinering med forskjellige aktører ønsker man å unngå "gravekaos". Den samfunnsmessige kostnaden ved slikt samarbeid blir totalt sett mindre, selv om dette kan medføre ekstrautgifter f. eks. i form av ventekostnader for den enkelte aktør.

Første ledd pålegger ledningseier å inngå nødvendig og planmessig samarbeid med så vel vegmyndigheten som andre potensielle utbyggere av ledningsanlegg i vegområdet. Selv om samarbeidsplikten etter sin ordlyd først og fremst er rettet mot andre typer ledningsarbeider, må en naturlig tolkning tilsi at også andre utbyggere enn de som forestår arbeider som definert i forskriftens § 2, tas i betraktning.

Forskriften må tolkes slik at den enkelte ledningseier har et primæransvar for selvstendig å ta initiativ til samarbeid overfor de øvrige parter som samarbeidsplikten omfatter. Tredje ledd åpner for vegmyndigheten om nødvendig bidrar til å koordinere de forskjellige ledningseierne, først og fremst gjennom å være en informasjonskanal og veileder for hvordan ledningsarbeidet best kan innrettes for å oppfylle vilkåret, men også mer generelt å påse at de ulike aktører samarbeider.

Et vesentlig moment i denne koordineringen vil være bistand og tilrettelegging i forbindelse med påvisning av eksisterende ledningsanlegg, i den utstrekning beliggenheten av disse anleggene er kjent.

Hovedansvaret for påvisning og kostnader ligger hos ledningseier.

§ 9 Faste målepunkter i veg

Ledningseier må iverksette nødvendige tiltak for å hindre at faste målepunkter anbrakt av vegmyndigheten eller andre flyttes eller skades.

Skading, flytting eller fjerning av faste målepunkt er straffbart, se vegloven § 61 jf. strl. § 188

§ 10 Krav til entreprenør som utfører arbeidet på vegne av ledningseier

Krav til entreprenørgodkjenning følger av plan- og bygningsloven.

Entreprenøren er ansvarlig for arbeidet og for at reglene i disse retningslinjene følges, selv om han eller ledningseier engasjerer underentreprenør. Underentreprenører skal ha samme kvalifikasjoner som entreprenøren.

IV ETTER AVSLUTTET ARBEID

§ 11 Ferdigmelding

Tilbakemelding på avsluttet arbeid skal sendes vegmyndigheten. Dette har betydning i forhold til vegmyndighetens oppfølging av ledningsarbeidet, trafikkavvikling og sikkerheten til trafikantene.

Tilbakemelding skal også gis ved midlertidig istandsettelse, for eksempel ved midlertidig asfaltering i vinterhalvåret. Det skal da angis tidspunkt for permanent istandsettelse.

§ 12 Kontroll og godkjenning

Vegmyndigheten skal følge opp ledningsarbeidene med utgangspunkt i avtalt plan jfr. § 3.

Av hensyn til trafikkavviklingen og trafiksikkerhet kan vegmyndigheten kreve at reetablering godkjennes før vegen åpnes for trafikk.

Se for øvrig § 19 om forholdet til sanksjoner.

§ 13 Innmåling av ledningstrase

Innmålingen skal fortrinnsvis utføres på åpen grøft. Eventuelle kummer skal innmåles.

Kravet om innmåling har til hensikt å lette vegmyndighetens arbeid med å holde oversikt over ledninger som er plassert i veggrunn.

Bestemmelsen presiserer planleggingsplikten hos ledningseier til å innbefatte innmåling av ledningstraseen med koordinatbestemte knekkpunkter.

Feil eller uaktsomhet i dette arbeidet vil kunne være erstatningsbetingende overfor andre aktører, dersom skade senere oppstår som følge av feil i innmålingen.

Det er fastsatt nærmere bestemmelser i forslag til administrative og tekniske retningslinjer.

IV KOSTNADSANSVAR OG GARANTI

§ 14 Vegmyndighetens tiltak på veg

Bestemmelsen pålegger vegmyndigheten plikt til å varsle ledningseier når vegarbeid nødvendiggjør tiltak på ledningsanlegget. Varsling gir ledningseier mulighet til å treffe nødvendige sikringstiltak. Vegmyndighetens erstatningsplikt vil ved dette kunne reduseres. Varslingen forutsetter at vegmyndigheten har registrert hvilke ledninger som ligger i den aktuelle vegstrekningen og hvem som eier disse jfr. §§ 8 og 10.

Ved akutte tiltak på veg kan forhåndsvarsling utelates.

De særlige hensyn i annet ledd omfatter blant annet behovet for umiddelbare tiltak av hensyn til trafikkavviklingen.

Kostnader påført ledningseier som følge av alminnelige drift og vedlikehold av vegen kan ikke kreves dekket av vegmyndigheten. Det forventes med andre ord at ledningen er lagt slik at den tåler alminnelig drift- og vedlikehold av vegen. Bestemmelsen fritar ikke vegmyndigheten for et eventuelt ansvar der årsaken til ulempen skyldes erstatningsbetingende uaktsomhet fra vegmyndighetens side.

§ 15 Ledningseiers økonomiske ansvar

Lovgiver har i forarbeidene til vegloven § 32 lagt til grunn at kostnadsprinsippet skal gjelde.

Det heter i Ot.prp. nr. 53 (1961-62) s. 78 at det må ”påses at grunnen disponeres slik at trafikken ikke blir påført unødvendige vanskeligheter og at vegvesenet ikke får unødvendige utgifter... det synes på mange måter naturlig at nettopp det området som er belagt med restriksjoner for å trygge vegen, brukes til ledninger m.v. hvor det er praktisk mulig.”

Bestemmelsen regulerer kostnadsansvaret mellom vegmyndigheten og ledningseier.

Første ledd omfatter de faktiske kostnader vegmyndigheten har som følge av ledningsanlegget. Dette vil blant annet være administrasjons- og kontrollutgifter samt økte drift- og vedlikeholdskostnader. Vegvesenet har ikke hjemmel til å kreve dekket kostnader

knyttet til selve behandlingen av søknaden, men ut over dette kan vegmyndigheten kreve sine faktiske utgifter dekket.

Ledningsanlegg i eller ved vegen vil ha konsekvenser for flere av vegmyndighetens vedlikeholdsoppgaver. Selv om ledningseier har en ubetinget plikt til flytting av ledningene for egen kostnad dersom vegholder har behov for det jfr. nedenfor, vil nærheten til ledninger innebære en spesiell aktsomhet og forsiktighet ved gjennomføring av vegarbeider. Blant annet kan nevnes kostnader ved skade på vegkonstruksjonen, dreneringssystemer, vegelementer, utskifting av stikkrenner, utskifting av vegrekkverk, fornyelse av veglys, fornyelse av signalanlegg, oppsetting av skilt og eventuell heving/utskifting av kumrammer og kumløkk ved dekkefornyelse.

Samferdselsdepartementet har hjemmel til å gi utfyllende bestemmelser og fastsette nærmere satser for kostnadsberegningen. Dette er gjort i utkast til tekniske og administrative regningslinjene jfr. utkast til forskrift § 21. Dette omfatter

Kontroll under utførelse	Kontroll av entreprenørens egendokumenterte kontroll, gjennomføre stikkprøvekontroller og eventuell supplerende kontroll av utførte arbeider
Arbeidsvarsling/sperring	Kontroll av gjennomført varsling
Kontroll i reklamasjonsperioden	Vurdering av entreprenørens dokumentasjon av utførte arbeider, befaring på anleggssted for å vurdere utført kvalitet, befaring på anleggssted ved utløp av reklamasjonsperioden
Dekkevedlikehold	Merkostnad pga økt dekkevedlikehold som følge av grøfter i eller nær vegen
Øvrig vedlikehold av vegen	Merkostnad pga økte drifts- og vedlikeholdskostnader forårsaket av ledningsanlegg i eller langs vegen

Nærmere avklaring av hva kostnadselementer kan omfatte er tatt inn i annen setning i første ledd.

Kostnadene i annet ledd er de som oppstår som følge av at ledningsanlegget ligger i vegen når vegmyndigheten skal gjøre endringer på vegen. Dette er også omtalt som flytteplikten.

Tilsvarende prinsipp om er gjort gjeldende i Sverige (väglagen § 44 (1971:948), Ellag av 20. november 1997 § 22 samt ABEL 06 § 9 om sterkstrømsledninger) og Danmark (vejloven av 19. august 1999 § 106).

Vegmyndigheten har gjennom vilkårene lagt til grunn at ledningseier er ansvarlig for å flytte sine ledninger for egen kostnad hvis dette er nødvendig.

Tolkningen har fått sin tilslutning fra lovgiver også i senere tid, blant annet i Ot.prp. nr. 60 (1994-95) s. 4, 9, 14 flg. hvor det heter:

”Dersom eier av private ledninger – eller ledninger som tilhører andre etater - ønsker disse lagt tilknyttet veggrunnen, kan dette tillates på betingelse av at ledningene må flyttes av ledningseieren og på hans bekostning, dersom dette anses nødvendig av hensyn til veginteressene. Det samme gjelder ledninger som er lagt ulovlig, jf § 37.”

I tilfelle ledningseier avviser kostnadsansvar og påberoper seg en særrett til å ha ledning liggende i veg, må det foretas en konkret vurdering. Dette spørsmålet vil bero på en tolkning av historikk, partenes utsagn, og opptreden da rettigheten angivelig ble ervervet. Avtalerettslige prinsipper kan her få betydning, dog slik at bevisbyrden i første hånd legges på den eller de ledningseiere som mener å være i besittelse av en slik rettighet.

Det foreslås i tredje ledd at vegmyndigheten i forbindelse med tillatelsen kan kreve at det legges ekstra trekkør i lednings- og kabelgrøfter. Vegmyndigheten skal eie trekkørene og bære kostnadene ved selve trekkørene.

Gravearbeid på og langs vegnettet gir redusert vegstandard og påfører trafikantene ulemper og forsinkelser. Slike anlegg kan også representere en trafikkfare. På bakgrunn av dette er det lagt opp til at vegmyndigheten kan kreve at det legges ned ekstra trekkør til fremtidig utnyttelse både for vegmyndigheten selv i den grad det er behov og til bruk for andre ledningseiere.

Legging av ledige trekkør samtidig med annet arbeid gir en forholdsvis lav merkostnad for anlegget, en god utnyttelse av vegarealet, og uvesentlige ulemper for trafikantene sammenlignet med ulempene ved at vegarealet må graves opp i flere omganger.

Vegmyndigheten skal bære kostnadene ved selve trekkørene, mens anleggskostnadene bæres av ledningseier.

Antall rør vil være basert på en konkret vurdering og ut i fra et nøkternt behov. Vegmyndigheten kan eie de ekstra trekkørene, men skal da stille rørene til disposisjon når andre har behov for trekkørkapasitet. Prisen må være lavere enn pris for legging av ny rørtrase, for på den måten gi et insitamant for ledningseiere til å ikke grave selv. Oversikt over ledige trekkør skal gjøres tilgjengelig for andre

Bestemmelsen gir en valgfrihet for vegmyndigheten. Det er imidlertid kun hensyn til trafikken og vegen som skal danne grunnlag for valget, ikke konkurransehensynet. Det er ikke vegmyndighetens oppgave å drive konkurrerende virksomhet med ledningseierne.

§ 16 Ledningseiers erstatningsansvar

Bestemmelsen medfører et kostnadsansvar for eventuelle skader oppstått hos vegmyndigheten eller tredjemann, når disse er en direkte følge av ledningsarbeidet.

Vegmyndigheten kan kreve etterjustering av vegområdet slik at det blir satt i samme stand som før ledningsarbeidet begynte forutsatt at skadene er en følge av dette ledningsarbeidet.

Det er videre tatt inn en bestemmelse som regulerer ledningseiers ansvar overfor tredjemann. Dette følger av alminnelig erstatningsrett, men er allikevel omtalt i forskriften.

§ 17 Garanti

I normal situasjon vil kravet om sikkerhetsstillelse være overflødig. Bestemmelsen gir imidlertid vegmyndigheten en slik mulighet.

Om det skal stilles krav om garanti må baseres på en konkret og forsvarlig vurdering.

V SÆRSKILTE BESTEMMELSER

§ 18 Dispensasjon

Bestemmelsen er å anse som en ventilbestemmelse som gir vegmyndigheten dispensasjonsadgang i forhold til samtlige bestemmelser i forskriften. Bestemmelsen forutsettes forbeholdt de særlige tilfellene, og må praktiseres i samsvar med de ulovfestede forvaltningsprinsipper om likebehandling. Unntakene må videre være saklig begrunnet og ikke være basert på vilkårlighet. Bestemmelsen hjemler bare unntak i ledningseiers favør.

Bestemmelsen antas i første rekke å komme til anvendelse i større, komplekse samarbeidsprosjekter mellom vegmyndighetene og ledningseier hvor det vil være et visst behov for å kunne avvike fra detaljreguleringens bestemmelser. Det kan også være behov for å dispensere fra forskriften av hensyn til enkelte mindre ledningseieres økonomi mv. Etter alt å dømme tas det i praksis ofte slike hensyn, og ved kodifisering av praksis bør hjemmelen klarlegges også i denne sammenheng.

Bestemmelsen gjelder vegmyndighetens adgang til å gi dispensasjon på særskilte områder fra regelverket. I bymessig strøk kan det være behov for en dispensasjon fra kostnadsprinsippet på grunn av arealsituasjonen slå urimelig ut, blant annet fordi omlegging eller ny fremføring av kabelnett utenfor vegens eiendomsområde vil kunne medføre betydelige inngrep i privat eiendom. Et annet eksempel kan være avtale om fremføring av mobiltelefoni i tunneler.

§ 19 Sanksjoner

I første ledd gis vegholder adgang til å pålegge utbedringer fra ledningseiers side, dersom det foreligger mangelfull istandsetting. Dersom pålegget ikke etterkommes har vegholder adgang til å foreta rettelser på ledningseiers bekostning.

Ved mislighold har vegmyndigheten i annet ledd adgang til å inndra tillatelsen, forutsatt at ledningseier tilsidesetter de vilkår, påbud eller anvisninger som er nedfelt i forskriften eller tillatelsen. Alminnelige forvaltningsregler tilsier at et eventuelt vedtak om tilbakekall av tillatelsen skal være saklig begrunnet.

§ 20 Klage

Bestemmelsen gir anvisning på klagebestemmelser når enkeltvedtak fattes med hjemmel i forskriften, jfr. også vegloven § 11.

Påbud om for eksempel flytting eller endring av ledningsanlegg er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven som kan påklages til overordnet vegmyndighet. Ytterligere vilkår som fastsettes av vegmyndigheten i det særskilte tilfelle kan også være gjenstand for klage.

§ 21 Utfyllende retningslinjer

Samferdselsdepartementet er gitt hjemmel til å gi utfyllende retningslinjer av teknisk og administrativ art for gjennomføring av forskriften.

Utkast til slike retningslinjer følger vedlagt som en del av høringen.

Vegmyndigheten kan utarbeide særskilt søknadsskjema for å lette saksbehandlingen og dokumentasjon.

Det er utarbeidet forslag til søknadsskjema som en del av denne høringspakken.